

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра диференціальної і спеціальної психології

Проректор з науково-педагогічної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Майя НІКОЛАСВА

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження

Рівень вищої освіти Третій (Доктор філософії)
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 053 Психологія
Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Робоча програма навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження». Одеса: ОНУ, 2022. 16 с.

Розробник: Наталія РОДІНА, д.психол.н., професор кафедри диференціальної та спеціальної психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри диференціальної і спеціальної психології

Протокол № 1 від. "31" 08 2022р.

Завідувач кафедри Н. Родина (Наталія РОДІНА)

Погоджено із гарантом ОНП «Психологія»

Оксана Кононенко (Оксана КОНОНЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від. "31" 08 2022 р.

Голова НМК Маргарита Кременчуцька (Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Загальна кількість: кредитів – 4</p> <p>годин – 120</p> <p>змістових модулів – 2</p>	<p>Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u></p> <p>Спеціальність <u>053 Психологія</u></p> <p>Рівень вищої освіти: <u>Третій (Доктор філософії)</u></p>	<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
		<i>Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2	
		<i>Семестр</i>	
		1-й	
		<i>Лекції</i>	
		18 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		90 год.	
		<p>Форма підсумкового контролю:</p> <p style="text-align: center;"><u>іспит</u></p>	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у студентів сучасних знань, умінь визначати процедурну стратегію проведення наукового дослідження, яка відповідає актуальним запитам науково-дослідної діяльності в узагальненні наукових і експериментальних даних.

Завдання:

- ознайомити з процедурною стратегією проведення наукового дослідження;
- ознайомити з сучасними запитам науково-дослідної діяльності в узагальненні наукових і експериментальних даних;
- ознайомити з закономірностями наукової та практичної діяльності у професійному становленні;

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ІК Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики.

ЗК1. Здатність виділяти, ставити та вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

ЗК2. Здатність до застосування знань з іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації.

ЗК3. Здатність планувати і здійснювати комплексні самостійні дослідження на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційно-цифрових та комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК2. Здатність критично оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням належної академічної та професійної доброчесності.

СК5. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

СК7. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі психології, застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.

ПРН3. Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.

ПРН4. Проектувати, оптимізувати та оцінювати якість освітнього процесу та освітнього середовища. Інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін.

ПРН5. Знати та розуміти різні види письмових текстів та усних виступів з наукових проблем, у тому числі вміти оформлювати результати дослідження у письмовій та усній формі під час роботи в групі з інтернаціональним складом.

ПРН6. Планувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове психологічне дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність і сприяє розв'язанню значущих наукових та соціальних проблем.

ПРН8. Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати

участь у фахових дискусіях.

ПРН12. Критично осмислювати види та форми науково-дослідної роботи, вимоги та структуру публікації наукових результатів, аналізувати результати досліджень та самостійно інтерпретувати результати емпіричних даних психологічного дослідження.

ПРН13. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН14. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

ПРН15. Критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПРН16. Дотримуватись з опорою на закон етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- Основні вимоги до створення процедурної стратегії психологічної наукової діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів.
- Організаційні заходи в області реалізації запланованих науково-дослідних робіт, види контролю за дотриманням техніки безпеки і регламенту виконання робіт. План формульованого та констатувального експериментів за допомогою емпіричних методів дослідження.
- Узагальнення наукових і експериментальних даних, самостійну підготовку публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Переклад, адаптацію та психометричний аналіз опитувальників, які використовувались в дослідженні.
- Проведення математичного аналізу емпіричних даних за допомогою сучасних статистичних програмних пакетів та презентацію отриманих експериментальних даних за допомогою сучасних комп'ютерних програм.

вміти:

- Проводити аналіз, синтез, творче осмислення, оцінювання та систематизацію різноманітних інформаційних джерел для проведення психологічних досліджень з використанням новітніх методів, технології обробки та представлення інформації.
- Моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів дослідження, наявного апаратного забезпечення або створення нових методик, користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією.
- Вміти використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи включаючи пошук необхідної інформації, планування формульованого експерименту, безпосереднє виконання дослідів та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків.
- Вміти обирати емпіричний метод або сукупність методів психодіагностичного дослідження та інтерпретувати дані психологічних досліджень.
- Знати види і можливості математичного аналізу емпіричних даних, пов'язаних із сучасними статистичними пакетами, які вже знаходять застосування або можуть бути застосовані в психології. Володіти навиками проводити переклад, адаптацію та психометричний аналіз опитувальників, які використовувались в дослідженні.
- Вміти розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш

ефективні при вивченні сучасних комп'ютерних програм для презентації отриманих даних, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів.

- Вміти презентувати отримані експериментальні дані за допомогою сучасних комп'ютерних програм.
- Володіти навичками науково-дослідної роботи та інноваційної діяльності щодо комерціалізації результатів наукових досягнень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методи наукових досліджень.

Тема 1. Основні вимоги до створення процедурної стратегії психологічної наукової діяльності. Теорія та методологія психологічних досліджень. Методологія системного аналізу у психологічних дослідженнях. Основні ознаки психологічного наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Класифікація та характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень. Поняття, зміст, мета і функції психологічного дослідження.

Характерні особливості теоретичного дослідження у психології. Оглядовий тип теоретичного дослідження. Аналітичний тип теоретичного дослідження. Конструюючий тип теоретичного дослідження. Ідеалізація як вищий рівень теоретичного дослідження. Мета-аналіз як метод теоретичного дослідження у психології. Логіка та методологія наукового дослідження. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в психологічному науковому дослідженні.

Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи психологічного дослідження. Головні компоненти методики психологічного наукового дослідження. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання психологічного наукового дослідження. Урахування у психологічних дослідженнях загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів.

Тема 2. Організаційні заходи в області реалізації запланованих науково-дослідних робіт. Моделювання основних процесів дослідження. Наукове пізнання і моделювання. Модель як метод описування системи. Класифікація сучасних системних методологічних підходів у моделюванні. Теорія систем в філософії. Системологія. Системний підхід в психології. «Тверда» та «м'яка» системні методології. Системна модель та вимоги до неї. Етапи системного моделювання. Характеристика процедурної стратегії у системному моделюванні психологічних феноменів. Верифікація моделей. Принципи вибору серед альтернативних моделей. Каузальні моделі. Побудова шляхових діаграм. Моделі класифікації, сегментації і асоціації. Від моделі до теорії. Створення психологічних теорій на основі системних моделей. Організація і проведення експерименту.

Обробка результатів спостереження. Емпірична верифікація моделі дослідження. Аналіз і узагальнення даних дослідження. Визначення репрезентативності висновків. Співставлення результатів дослідження із теорією. Описовий дизайн емпіричного дослідження. Індуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження. Дедуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження. Експериментальний дизайн емпіричного дослідження. Дизайн емпіричного дослідження із розробки та апробації психотехнології. Комбінований дизайн емпіричного дослідження. План формульовального та констатувального експериментів.

Змістовий модуль 2. Аналіз та презентація результатів дослідження.

Тема 3. Проведення математичного аналізу емпіричних даних. Види і можливості математичного аналізу емпіричних даних у психологічних дослідженнях.

Поняття змінної. Види змінних. Інтервальні (шкальні) змінні, їх характеристика та приклади. Порядкові (ординальні) змінні, їх характеристика та приклади. Номінальні змінні, їх характеристика та приклади. Характеристики нормального розподілу. Крива Гауса. Описові статистики в психологічних дослідженнях. Міри центральної тенденції. Міри розподілу змінних.

Взаємовідносини між змінними (взаємозв'язок, казуальність). Обмеження при проведенні статистичного аналізу. Статистична гіпотеза, її взаємовідношення з науковою гіпотезою. Поняття про статистичний критерій. Генеральна сукупність і вибірка. Особливості перевірки статистичних гіпотез. Статистична значущість критерію (p -рівень).

Статистичні критерії, що використовуються при аналізі кореляційних / асоціативних взаємозв'язків. Статистичні критерії, що використовуються при аналізі причинно-наслідкових взаємозв'язків. Поняття про коефіцієнти кореляції Пірсона, тау Кенделла та Спірмена та умови їх застосування. Поняття про коефіцієнти асоціації Хі-квадрат та К Крамера, d Сомерса, Ета та умови їх застосування. Поняття про F -критерій та умови його застосування.

Поняття про коефіцієнти лінійної регресії, порядкової, бінарної та мультиномінальної логістичної регресії та умови їх застосування. Сучасні статистичні програмні пакети та презентація отриманих експериментальних даних за допомогою сучасних комп'ютерних програм. Переклад, адаптація та психометричний аналіз опитувальників, які використовувались в дослідженні.

Тема 4. Узагальнення наукових і експериментальних даних. Реалізація результатів виконаного дослідження. Обробка даних дослідження та оформлення результатів.

Форми відображення результатів наукового дослідження: повідомлення, доповіді, тези, статті, розділи до монографій, науково-методичні рекомендації, навчальні посібники, дисертації, монографії.

Самостійна підготовка публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Поняття про візуалізацію результатів психологічного дослідження.

Переваги та недоліки використання таблиць як засобів візуалізації. Переваги та недоліки діаграм та графіків як засобів візуалізації. Багаторівневі таблиці та OLAP-куби. Принципи побудови гістограм, лінійних графіків, секторних діаграм, стовпчикових діаграм, коробчатих графіків, діаграм розсіювання, кореляційних плеяд, дендрограм, мозаїчних діаграм, дискових діаграм.

Підгонка кривих як метод візуалізації нелінійних взаємовідносин. Принципи побудови хордових діаграм, словесних хмар, шляхових діаграм. Принципи візуалізації результатів регресійного аналізу. Поширені помилки при візуалізації результатів психологічного дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Методи наукових досліджень.										
Тема 1. Основні вимоги до створення процедурної стратегії психологічної наукової діяльності.	30	4	2		24					
Тема 2. Організаційні заходи в області реалізації запланованих науково-дослідних робіт.	30	4	2		24					
Разом за змістовим модулем 1	60	8	4		48					
Змістовий модуль 2. Аналіз та презентація результатів дослідження.										
Тема 3. Проведення математичного аналізу емпіричних даних.	30	4	4		22					
Тема 4. Узагальнення наукових і експериментальних даних.	30	6	4		20					
Разом за змістовим модулем 2	60	10	8		42					
Усього годин	120	18	12		90					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнотеоретичні методи наукового дослідження	2
2	Психодіагностичні методи емпіричного дослідження	2
3	Проведення математичного аналізу емпіричних даних.	4
4	Узагальнення наукових і експериментальних даних.	4
		12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Написання реферату на запропоновану тему.	10
2	Зробити конспект статті: Родіна Н.В. Системні дослідження психіки особистості: досвід наукової школи "Системне моделювання психологічних феноменів". Стаття у фаховому виданні. Психологія та соціальна робота - Вип. 2 (52), 2020 – С. 125-144. http://surl.li/dowbk	10
3	Підготувати Анкету для проведення дослідження.	10
4	Підготувати у вигляді презентації та обґрунтувати методологічну основу та методи власного дисертаційного дослідження.	20
5	Підготувати у вигляді презентації мануали психодіагностичних методик (5-7), які заплановано застосовувати у власному дослідженні.	20
6.	Підготувати у вигляді таблиці Excel список з 50 використаних джерел та оформити за зразком з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.	20
	Разом	90

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, тренувальні вправи; підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з навчально-методичною літературою та виконання практичних завдань: складання реферату, підготовку презентацій, практичне завдання та складання тематичного тезаурусу.

10.Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються та відпрацьовуються на практичних заняттях;

- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання: реферати, презентації, анотації, тезауруси та практичні завдання.

- Форма підсумкового контролю – іспит. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю (іспит).

- *Схема розподілу балів:*
- Максимальна кількість балів за поточний контроль - 60.
- Максимальна кількість балів за підсумковий контроль - 40.
- Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за індивідуальне завдання.

- Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

- Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (15 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (14 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при

		висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно (12 балів за тему)		Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.
Незадовільно з можливістю відпрацювання (9 балів за тему)		Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Реферат	4	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.
Конспект статті	2	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу
Розроблення Анкети	3	вміння студента розробляти Анкету для проведення емпіричного дослідження.
Підготувати у вигляді презентації та обґрунтувати методологічну основу та методи власного дисертаційного дослідження	3	здатність студента презентувати та обґрунтувати методологічну основу та методи власного дисертаційного дослідження та супроводити її оригінальним візуальним представленням.
Підготувати у вигляді презентації мануали психодіагностичних методик (5-7), які заплановано застосовувати у власному дослідженні	4	здатність студента презентувати мануали психодіагностичних методик, відповідно до тематики власного дисертаційного дослідження та супроводити її оригінальним візуальним представленням.
Підготувати у вигляді таблиці Excel список з 50 використаних джерел та оформити за зразком	4	здатність до оформлення використаних літературних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

Питання для підсумкового контролю

1. Основні вимоги до створення процедурної стратегії психологічної наукової діяльності.
2. Теорія та методологія психологічних досліджень.
3. Методологія системного аналізу у психологічних дослідженнях.
4. Основні ознаки психологічного наукового дослідження.
5. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження.
6. Класифікація та характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень.
7. Поняття, зміст, мета і функції психологічного дослідження.
8. Характерні особливості теоретичного дослідження у психології.
9. Оглядовий тип теоретичного дослідження.
10. Аналітичний тип теоретичного дослідження.
11. Конструюючий тип теоретичного дослідження.
12. Ідеалізація як вищий рівень теоретичного дослідження.
13. Мета-аналіз як метод теоретичного дослідження у психології.
14. Логіка та методологія наукового дослідження.
15. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в психологічному науковому дослідженні.
16. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи психологічного дослідження.
17. Головні компоненти методики психологічного наукового дослідження.
18. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання психологічного наукового дослідження.
19. Урахування у психологічних дослідженнях загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів.
20. Організаційні заходи в області реалізації запланованих науково-дослідних робіт.
21. Моделювання основних процесів дослідження.
22. Наукове пізнання і моделювання.
23. Модель як метод описування системи.
24. Класифікація сучасних системних методологічних підходів у моделюванні.
25. Теорія систем в філософії. Системологія.
26. Системний підхід в психології. «Тверда» та «м'яка» системні методології.
27. Системна модель та вимоги до неї.
28. Етапи системного моделювання.
29. Характеристика процедурної стратегії у системному моделюванні психологічних феноменів.
30. Верифікація моделей.
31. Принципи вибору серед альтернативних моделей.
32. Каузальні моделі.
33. Побудова шляхових діаграм.
34. Моделі класифікації, сегментації і асоціації.
35. Від моделі до теорії.
36. Емпірична верифікація моделі дослідження.

37. Створення психологічних теорій на основі системних моделей.
38. Організація і проведення експерименту.
39. Обробка результатів спостереження.
40. Аналіз і узагальнення даних дослідження.
41. Визначення репрезентативності висновків.
42. Співставлення результатів дослідження із теорією.
43. Описовий дизайн емпіричного дослідження.
44. Індуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження.
45. Дедуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження.
46. Експериментальний дизайн емпіричного дослідження.
47. Дизайн емпіричного дослідження із розробки та апробації психотехнології.
48. Комбінований дизайн емпіричного дослідження.
49. План формульовального та констатувального експериментів за допомогою емпіричних методів дослідження.
50. Види контролю за дотриманням техніки безпеки і регламенту виконання робіт у психологічному дослідженні.
51. Проведення математичного аналізу емпіричних даних.
52. Види і можливості математичного аналізу емпіричних даних у психологічних дослідженнях.
53. Поняття змінної.
54. Види змінних.
55. Інтервальні (шкальні) змінні, їх характеристика та приклади.
56. Порядкові (ординальні) змінні, їх характеристика та приклади.
57. Номінальні змінні, їх характеристика та приклади.
58. Характеристики нормального розподілу. Крива Гауса.
59. Описові статистики в психологічних дослідженнях.
60. Міри центральної тенденції.
61. Міри розподілу змінних.
62. Взаємовідносини між змінними (взаємозв'язок, казуальність).
63. Обмеження при проведенні статистичного аналізу.
64. Статистична гіпотеза, її взаємовідношення з науковою гіпотезою.
65. Поняття про статистичний критерій.
66. Генеральна сукупність і вибірка.
67. Особливості перевірки статистичних гіпотез.
68. Статистична значущість критерію (p -рівень).
69. Статистичні критерії, що використовуються при аналізі кореляційних / асоціативних взаємозв'язків.
70. Статистичні критерії, що використовуються при аналізі причино-наслідкових взаємозв'язків.
71. Поняття про коефіцієнти кореляції Пірсона, тау Кенделла та Спірмена та умови їх застосування.
72. Поняття про коефіцієнти асоціації Хі-квадрат та К Крамера, d Сомерса, Ета та умови їх застосування.
73. Поняття про F -критерій та умови його застосування.
74. Поняття про коефіцієнти лінійної регресії, порядкової, бінарної та мультиномінальної логістичної регресії та умови їх застосування.

- 75.Сучасні статистичні програмні пакети та презентація отриманих експериментальних даних за допомогою сучасних комп'ютерних програм.
- 76.Переклад, адаптація та психометричний аналіз опитувальників, які використовувались в дослідженні.
- 77.Узагальнення наукових і експериментальних даних.
- 78.Реалізація результатів виконаного дослідження.
- 79.Обробка даних дослідження та оформлення результатів.
- 80.Форми відображення результатів наукового дослідження: повідомлення, доповіді, тези, статті, розділи до монографій, науково-методичні рекомендації, навчальні посібники, дисертації, монографії.
- 81.Самостійна підготовка публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях.
- 82.Поняття про візуалізацію результатів психологічного дослідження.
- 83.Переваги та недоліки використання таблиць як засобів візуалізації.
- 84.Переваги та недоліки діаграм та графіків як засобів візуалізації.
- 85.Багаторівневі таблиці та OLAP-куби.
- 86.Принципи побудови гістограм, лінійних графіків, секторних діаграм, стовпчикових діаграм, коробчатих графіків, діаграм розсіювання, кореляційних плеяд, дендрограм, мозаїчних діаграм, дискових діаграм.
- 87.Підгонка кривих як метод візуалізації нелінійних взаємовідносин.
- 88.Принципи побудови хордових діаграм, словесних хмар, шляхових діаграм.
- 89.Принципи візуалізації результатів регресійного аналізу.
- 90.Поширені помилки при візуалізації результатів психологічного дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль						Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			Підсумковий контроль (Іспит)	
T1	T2		T3	T4		100
15	15		15	15	40	
30		30				

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни; Силабус; Методичні рекомендації до курсу; Мультимедійні презентації.

14. Рекомендована література

Основна

1. Белей М.Д., Годорів Л.Д. Основи діагностичної психології. Івано-Франківськ, 2008. 295с.
  2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 400с.
  3. Матейко Н.М. Основи психодіагностики: інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. 80с.
  4. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. К., «Слово». 2009. 464с.
  5. Родіна Н.В. Психологія копінг-поведінки: системне моделювання : дис. докт. псих. наук :19.00.01. Київ, КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – 504 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/4098>
  6. Родіна Н.В. Системні уявлення про копінг в парадигмі Марковських моделей Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9-10 (28-29). С. 28-31. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/10372>
  7. Родіна Н.В. Системно-параметрична модель формування копінг-поведінки Інтернет-конференція «Пізнавальний та перетворювальний потенціал історичної психології як науки» (2 лютого-1 березня у м. Одеса, 2012), режим доступу: <http://forum.onu.edu.ua/index.php/topic,5064.0.html>.
  8. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.
  9. Arbuckle J.L. AMOS 18.0 Users Guide. SPSS Inc., Chicago, Illinois, 2009. 654 p.
  10. Aspinwall L. G. Modeling cognitive adaptation: A longitudinal investigation of the impact of individual differences and coping on college adjustment and performance. Journal of Personality and Social Psychology. 1992. №63. P. 989-1003.
  11. Blalock H.M. Theory Construction: From Verbal to Mathematical Formulation. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1969. 180 p.
  12. Browne M.W. Alternative ways of assessing model fit. Testing structural equation models. Newbury Park, CA: Sage, 1993. P. 136–162.
  13. Hjelle, D.Ziegler. Personality Theories: Basic Assumptions, Research, and Applications 3th ed.: McGraw-Hill, 1992; СПб.: Питер Пресс, 1997
- К.: PSYLIB, 2006 <http://psylib.org.ua/books/hjelz01/index.htm>

Додаткова

14. Галян І.М. Психодіагностика. Київ, 2009. 463 с.
15. Максименко С.Д., Зайчук В.О. та ін Загальна психологія: Підручник для студентів виш. навч. Закладів. К.: Форум, 2000. 543 с.
16. Психодіагностика/за ред. Корольчука М.С., Осьодло В.І. – Київ: Ельга, 2004. –

15. Інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/periodicheskie-izdaniya-onu-arhiv/>

Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>

Бібліотека Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. Режим доступу <http://www.socd.univ.kiev.ua/>

Українська електронна бібліотека підручників. Режим доступу <http://pidruchniki.com.ua/>
ОННБ імені М.Горького <http://www.odnb.odessa.ua->
Електронна бібліотека. Режим доступу <http://www.info-library.com.ua/>
Родіна Наталія Володимирівна
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=aqcXMWcAAAAJ&hl=ru>